

Evlilik öncesi yapılan tarama testi sonuçlarının değerlendirilmesi

Evaluation of the screening test results before marriage

Türkan Toka Özer¹, Erkan Yula¹, Özcan Deveci², Keramettin Yanık³, Süleyman Durmaz⁴,
Alicem Tekin⁵

¹Kızıltepe Devlet Hastanesi, Mikrobiyoloji Laboratuvarı, Mardin, Türkiye

²Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Diyarbakır, Türkiye

³Sabuncuoğlu Şerafeddin Devlet Hastanesi, Mikrobiyoloji Laboratuvarı, Amasya, Türkiye

⁴Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye

⁵Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Diyarbakır, Türkiye

ÖZET

Amaç: İnsan bağışık yetmezlik virüsü (HIV), Hepatit B ve Hepatit C virüsleri ile *Treponema pallidum*, parenteral ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon etkenleridir. Ülkemizde evlenecek çiftlere yasal prosedür ve ilgili mevzuat kapsamında evlilik öncesi tarama testi yapılarak, başvuranların cinsel yolla bulaşan hastalıklar yönünden tetkikleri değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı; evlilik öncesi tarama amaçlı yapılan HBsAg, anti-HCV, anti-HIV I/II ve *Treponema pallidum* antikorları (anti-*Treponema pallidum* IgG, IgA ve IgM) test sonuçlarının değerlendirilmesidir.

Gereç ve yöntem: Kızıltepe Devlet Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Polikliniğine Ocak 2011-Mart 2011 tarihleri arasında evlilik öncesi tarama testi yaptırmak için gelen 117 hasta randomize olarak çalışmaya dahil edildi. Bu hastaların 64'ü bayan (yaş ortalaması 24.7±5.7), 55'i erkekti (yaş ortalaması 24.7±4.7). Hastaların HBsAg, anti-HCV ve anti-HIV I/II testleri makro-ELISA cihazında (Vitros ECIQ, Ortho Clinical Diagnostics, USA), anti-*Treponema pallidum* IgG, IgA ve IgM antikorlarının taranması ise immünokromatografik hızlı testle (Syphilis Syphilis 3.0, Standard Diagnostic, Inc. Korea) çalışıldı.

Bulgular: Çalışmaya alınan 119 hastanın 5'inde (%4.2) HBsAg pozitifliği belirlendi. Bu 5 hastanın 3'ü erkek ve 2'si bayandı. Anti-HCV, anti-HIV I/II ve anti-*Treponema pallidum* IgG, IgA ve IgM antikor testleri ise bütün hastalarda negatif olarak bulundu.

Sonuç: Çalışmada elde edilen HBsAg test sonucunun, bölgemizdeki HBsAg pozitiflik oranı ile uyumlu olduğu bulundu. Sonuç olarak evlilik öncesi yapılan tarama testlerinin cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesindeki öneminin artarak devam edeceği kanaatindeyiz. *Klin Derg Ar Derg 2011; 2 (3): 292-294.*

Anahtar kelimeler: Hepatit B virüsü, hepatit C virüsü, sifiliz, HIV, evlilik öncesi tarama.

ABSTRACT

Objectives: Human immunodeficiency virus (HIV), Hepatitis B and Hepatitis C viruses and *Treponema pallidum* are parenterally and sexually transmitted infection agents. Screening test is made before marriage to pre-marital couples legally under the relevant legislation and legal procedures in our country; applicants are evaluated in terms of sexually transmitted diseases. The aim of this study is to evaluate pre-marital test results for HBsAg, anti-HCV, anti-HIV I/II and *Treponema pallidum*.

Materials and methods: To make screening test before marriage, randomized 117 patients who were applied to Kızıltepe General Hospital of Infectious Diseases and Clinical Microbiology, were included in this study between January 2011 and March 2011. Of these patients, 64 were women (average age 24.7±5.7), and 55 were males (mean age 24.7±4.7). HBsAg, anti-HCV and anti-HIV I/II tests of the patients were studied by macro-ELISA device (ECIQ Vitros, Ortho Clinical Diagnostics, USA), screening of anti-*Treponema pallidum* IgG, IgA and IgM antibodies were studied by immunochromatographic rapid test (syphilis syphilis 3.0, Standard Diagnostics, inc. Korea).

Results: Of the 119 patients, five patients (4.2%) were positive for HBsAg (3 male and 2 female). Anti-HCV, anti-HIV I/II and anti-*Treponema pallidum* antibodies were negative in all patients.

Conclusion: HBsAg test result which was obtained in present study has been found consistent with HBsAg positivity rate in our region. As a result of screening test that was done before marriage will continue to believe that the increased importance of the prevention of sexually transmitted diseases. *J Clin Exp Invest 2011; 2 (3): 292-294.*

Key words: Hepatitis B virus, hepatitis C virus, syphilis, HIV, pre-marital screening.

Yazışma Adresi /Correspondence: Dr. Türkan Toka Özer

Kızıltepe Devlet Hastanesi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, 47800 Kızıltepe, Mardin, Turkey Email: tozer10@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 15.08.2011, Kabul Tarihi / Accepted: 30.08.2011

Copyright © Klinik ve Deneysel Araştırmalar Dergisi 2011, Her hakkı saklıdır / All rights reserved

GİRİŞ

Tarama, bir toplumda hızlıca uygulanabilen testler ve muayenelerle bilinmeyen hastalıkların ortaya çıkarılması sürecidir. Taramanın amacı, hastalık şüphesi olanları mümkün olduğu kadar doğru bir şekilde tespit ederek belirtiler gelişmeden önce erken tanı konulmasıdır. Hastalık göstergelerinin erken bir aşamada belirlenmesi, kısa sürede topluma yararlı olacak şekilde tedavinin geliştirilmesini sağlayabilir.¹

Ülkemizde, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 123. ve 124. maddeleri, 4722 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 136. maddesi, 3960 sayılı Kalıtsal Kan Hastalıkları ile Mücadele Kanunu, 24 Ekim 2002 tarih ve 24916 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kalıtsal Kan Hastalıklarından Hemoglobinopati Kontrol Programı ile Tanı ve Tedavi Merkezleri Yönetmeliği, İl Hıfzıssıhha Kurul Kararları ve Türk Ceza Kanunu'na göre evlilik öncesi tarama testi yapılmaktadır.^{1,2}

Evlilik öncesi tarama testi İl Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi ve Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Şubesi ile Hemoglobinopati Tanı-Tarama Merkezi Halk Sağlığı Laboratuvarı işbirliği ile yürütülmektedir. Evlilik öncesi tarama testleri kapsamında; evlenecek çiftlerden erkeklere tam kan sayımı (hemogram), anti-HIV I/II, HBsAg, VDRL, HPLC ile hemoglobin elektroforezi; kadınlara ise tam kan sayımı (hemogram), anti-HIV I/II, HBsAg, VDRL yapılmaktadır. Erkeklerde hemoglobinopati tespit edildiğinde kadına da HPLC ile hemoglobin elektroforezi yapılmaktadır. Tekil başvurularda ise tam kan sayımı (hemogram), anti-HIV I/II, HBsAg, VDRL, HPLC ile hemoglobin elektroforezi yapılmaktadır.¹

Evlenecek çiftlerde tarama amaçlı yapılan bu testler, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılmasını önlemeyi, gerekli önlemler alınarak çiftlerin ve yeni nesillerin sağlıklı olmalarını hedeflemektedir. Bu çalışmada evlilik öncesi tarama amaçlı yapılan HBsAg, anti-HCV, anti-HIV I/II ve anti-Treponema pallidum IgG, IgA ve IgM test sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Kızıltepe Devlet Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Polikliniğine Ocak 2011-

Mart 2011 tarihleri arasında evlilik öncesi tarama testi yaptırmak için gelen 117 hasta randomize olarak çalışmaya dahil edildi. Bu hastaların 64'ü bayan (yaş ortalaması 24.7±5.7), 55'i erkekti (yaş ortalaması 24.7±4.7). Hastaların HBsAg, anti-HCV ve anti-HIV I/II testleri makro-ELISA cihazında (Vitros ECIQ, Ortho Clinical Diagnostics, USA), anti-Treponema pallidum IgG, IgA ve IgM antikorlarının taranması ise immünokromatografik hızlı testle (Syphilis Syphilis 3.0, Standard Diagnostic, Inc. Korea) çalışıldı.

BULGULAR

Çalışmaya alınan toplam 119 hastanın 5'inde (%4.2) HBsAg pozitifliği belirlendi. Bu 5 hastanın 3'ü erkek ve 2'si bayandı. Anti-HCV, anti-HIV I/II ve anti-Treponema pallidum IgG, IgA ve IgM antikor testleri ise bütün hastalarda negatif olarak bulundu.

TARTIŞMA

Hepatit B 1990 yılından bu yana zorunlu bildirimli olan bir hastalıktır.³ Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan resmi rakamlar 1990-2000 yılları arasında hepatit B morbidite hızında bir çeşit dalgalanma olduğunu göstermektedir. Bu dönem, hepatit B için zorunlu bildirim başlatıldığı dönemdir. Hepatit A olgularındaki hızlı düşüşe zıt olarak, hepatit B morbiditesinde yavaş bir artış 1990-2000 yılları arasındaki dönemde saptanmıştır.⁴

HBV endemisitesinin düşük olduğu bölgelerde HBV taşıyıcılık prevalansı %2'den azdır. Düşük endemisite profili Kuzey Amerika, Kuzey ve Batı Avrupa gibi gelişmiş ülkelerde görülmektedir. Türkiye ve Ortadoğu'da orta endemisite profili izlenmekte olup HBsAg pozitifliği %2-10 arasında, anti-HBs pozitifliğinin ise %20-60 arasında bulunduğu bildirilmiştir. Böylece Türkiye'de HBV'ye bağlı enfeksiyon seroprevalansının (HBsAg pozitifliği+anti-HBs pozitifliği) %25-60 arasında olduğu görülmektedir. Afrika ve Asya gibi yüksek endemisite gösteren bölgelerde toplumun %10'dan fazlası HBV ile kronik olarak enfektedir ve erişkinlerin %70'den fazlası daha önce geçirilmiş enfeksiyon göstergesi (anti-HBs) taşırlar. Türkiye'deki HBsAg pozitifliği bölgeden bölgeye değişmekle birlikte %1-14.3 arasında bildirilmiştir. Batı illerinden daha düşük oranda HBsAg pozitifliği bildirilirken; Diyarbakır, Elazığ, Van gibi Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinden genellikle %8'in üzerinde değerler bildirilmiştir.⁵

Bu çalışmamızda ise HBsAg pozitiflik oranını %4.2 olarak saptadık.

Dünyada HCV enfeksiyonu prevalansının yaklaşık %2.2-3 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bu da dünyada yaklaşık 130 ile 170 milyon kişinin HCV pozitif olduğunu gösterir. Tahmini prevalansın en düşük olduğu Kuzey Avrupa'da HCV prevalansı %1'den düşüktür, prevalansın yüksek olduğu ülkeler ise Asya ve Afrika'da yer alır. En düşük prevalans İngiltere ve İskandinav ülkelerinden (%1'in altında), en yüksek prevalans ise Mısır'dan (%15-20) bildirilmiştir. Düşük prevalansı olan ancak nüfusu büyük gelişmiş ülkelerde örneğin Almanya'da prevalans %0.6, Kanada'da %0.8, Fransa'da %1.1, Avustralya'da %1.1'dir. Düşük, fakat biraz daha yüksek prevalans oranları Amerika Birleşik Devletleri'nden (%1.8), Japonya'dan (%1.5-2.3) ve İtalya'dan (%2.2) bildirilmiştir. Ülkemiz dünya haritasında prevalansı %1-1.9 arasında olan ülkeler arasında yer almaktadır.⁶ Bu çalışmada ise anti-HCV pozitifliği tespit edilmedi.

HIV genellikle sağlıklı taşıyıcılar tarafından bulaştırılmaktadır. Ülkemizde bildiri yapılmış 3.000'e yakın hasta olmasına rağmen, tahminen 10.000-20.000 HIV ile enfekte kişi olduğu tahmin edilmektedir.⁷ Ülkemizde; Avrupa, Amerika, Afrika ülkeleri ile karşılaştırıldığında HIV düşük oranda görülmektedir. Kan yoluyla HIV bulaşımı da %3-5 oranındadır. Dünyada 36 milyon insan HIV taşıyıcısıdır.⁸

Ülkemizde sifiliz prevalansı Batı ülkeleri ile karşılaştırıldığında elde edilen sonuçlar birbirine yakındır. Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan resmi rakamlara bakıldığında on yıl içinde sifiliz morbiditesinde anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. 1991'de morbidite hızı 4.7 (her 100.000 kişide) iken 2000 yılında 4.9'a yükselmiştir.^{9,10} Fakat bu çalışmamızda sifiliz pozitif hastaya rastlamadık.

İzmir'de 2006, 2007, 2008 yıllarında evlilik öncesi yapılan tarama sonuçlarına göre: HBsAg pozitiflik oranları sırasıyla; %0.99, %2.40, %2.42; anti-HIV I/II pozitiflik oranları sırasıyla; %0.07, %0.06, %0.07, VDRL pozitiflik oranları sırasıyla; %0.04, %0.07, %0.12 olarak bulunmuştur.²

Evlilik öncesi yapılan tarama testi sonucunda elde edilen HBsAg pozitiflik oranı bölgemizdeki HBsAg pozitiflik oranı ile uyumlu bulundu. Sonuç olarak evlilik öncesi yapılan tarama testlerinin cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesindeki öneminin artarak devam edeceği kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Erdoğan AF. Erişkinde Tarama Testleri. <http://www.ailehekimince.com/taramatestleri.ppt>.
2. Nohutçu NZ. Birinci basamakta önleme çalışmaları: Başarılarımız ve yetersizliklerimiz, Türk HIV (AIDS) Dergisi 2006;9(3):173-8.
3. Sağlık Bakanlığı, 1997 Ülke Sağlık Raporu, Ankara 1998.
4. www.saglik.gov.tr
5. Tekay F. Hakkâri İlinde HBV, HCV ve HIV Seroprevalansı. Dicle Tıp Dergisi 2006;33(3):170-3.
6. Barut HŞ, Günel O. Dünyada ve Ülkemizde Hepatit C Epidemiyolojisi. Klimik Dergisi 2009;22(2):38-43.
7. Tabak F. HIV enfeksiyonu ve kronik hepatitler. Tabak F, Balık İ, Tekeli E (editörler). Viral Hepatit 2007. 1. baskı. İstanbul: Viral Hepatitle Savaşım Derneği, 2007.
8. Işık Balcı Y, Polat Y, Övet G, Karabulut A, Göncü F, Yıldırım K. Denizli Devlet Hastanesi Kan Bankası'na başvuran kan vericilerin HBsAg, Anti-HCV, Anti-HIV VE VDRL tarama sonuçlarının değerlendirilmesi. İnfeksiyon Dergisi 2009;23(3):117-9.
9. Ağaçfidan A, Akın L, Altan P. Türkiye'de Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar (CYBE) ve HIV/AIDS'in Sürveyans Sistemine İlişkin Durum Analizi. T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Ankara, 2007.
10. Tezcan S. Türkiye'de HIV/AIDS ve diğer CYBE Epidemiyolojisi. Turizm Sağlığı Paneli, T.C. Sağlık Bakanlığı, TSH Genel Müdürlüğü, Antalya, 25-27 Mayıs 2000.